

Svenska kyrkan
LULEÅ STIFT

St Mary – Sammanhang och Egenmakt

Slutrapport

ESF projekt 2017/00032

Innehåll

SAMMANFATTNING	3
PROJEKTIDÉ OCH FÖRVÄNTADE RESULTAT	5
PROJEKTETS RESULTAT, MÅL OCH INDIKATORER	5
DELMÅL I	6
<i>70 procent av deltagande män och kvinnor har kommit i arbete, studier, fortsatt praktik eller på annat verifierbart sätt kommit närmare arbetsmarknaden. ....</i>	<i>6</i>
DELMÅL II	8
<i>MARY-metoden används och har fått god spridning inom och utom projektet. ....</i>	<i>8</i>
DELMÅL III	11
<i>Projektet har lett till en nära och långsiktigt syftande samverkan mellan Svenska kyrkan och arbetsförmedlingen i de kommuner och marknadsområde som ingår i projektet. ....</i>	<i>11</i>
ARBETSSÄTT	12
KOMMUNIKATION, SPRIDNING OCH PÅVERKANSARBETE	14
UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	15
ANVÄNDANDE AV RESULTAT	15
KOMMENTARER OCH TIPS	15

Sammanfattning

I projektet MARY - Sammanhang och Egenmakt samverkar tre församlingar i Luleå stift, Haparanda och Piteå samt Sävar-Holmön. De kommer att tillsammans utveckla och sprida metoden MARY. Metoden fokuserar på bemötandet av långtidsarbetslösa män och kvinnor och innefattar personligt stöd för att kunna komma närmare arbete, studier eller på annat sätt att närma sig dagens arbetsmarknad. Metoden MARY är framtagen av Västerås stift och Lindesbergs församling. MARY står för Meningsfullhet, Arbetsgemenskap, Rehabilitering och Yrkes stolthet och innefattar en tydlig plan för praktik och arbetsträning i fasta verksamheter likt sociala företag, men inom Svenska kyrkans befintliga organisation.

Till grund för projektet finns en överenskommelse om samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Svenska kyrkan nationellt. En överenskommelse som genom detta projekt syftar till att lokalt och regionalt realisera samverkansformer och arbetsmetoder som kan spridas vidare inom Svenska kyrkan.

Under projektet har metoden utvecklas för att fullt ut integrera jämställdhet, likabehandling och tillgänglighet. Målet är att varje människas unika förutsättningar ska tas tillvara för att skapa meningsfull sysselsättning och ett hållbart samhälle.

Under åren 2017-2019 har 46 kvinnor och 10 män funnits i projektet. Betydligt fler kvinnor än män har deltagit, det till trots att lika villkor för deltagande getts. Verksamheten i S:t Mary kan upplevas vara mer kvinnligt inriktad med Café, syverkstad och ljusstöpning men även bilrekondering och annan verksamhet som skulle kunna sägas vara mer manligt, har erbjudits.

De deltagare som remitteras till S:t Mary-verksamheten är personer med olika diagnoser samt i någon form av psykisk ohälsa och på så viss varit icke-tillgänglig för arbetsmarknaden. Att få komma till en gemenskap med rutiner i vardagen har varit ett stort steg. Efter 6 månader i en Skaparverkstad, den "trygga aktiviteten", blev flera kvar i andra verksamheter som församlingen normalt arbetar med. För en del av deltagarna har det tagit ca 1 – 1,5 år innan de var mogna att gå vidare till en ny aktivitet.

Efter 6 månader där 56 deltagare avslutat sin tid i projektet kan förändring ses; 2 har gått vidare till utbildning, 4 till jobb, 17 till praktik, 2 till pension, 1 finns inom kommunens verksamhet, 10 är i olika åtgärder inom försäkringskassan (sjukpenning, aktivitetsersättning, varaktig sjukersättning) och flera av de 20 återstående finns kvar i församlingens ordinarie verksamhet.

Det som blivit tydligt är att flera av deltagarna behöver ett "skyddat arbete", då ett arbete på den öppna arbetsmarknaden är inte möjlig där tempot och kraven är höga. Alla deltagare upplever sig nöjda med placeringen i S:t Mary-verksamheten. De uppskattar gemenskapen och att ha en sysselsättning. Någon uttrycker; "Här kan jag vara även när jag mår dåligt, det är jätteviktigt".

Sammanfattningsvis kan sägas att det som är viktigt är inte i första hand att börja må bra, utan det viktiga är att få ett sammanhang, att tillhöra en trygg grupp. Flera deltagare beskriver hur de blivit mobbade under skoltiden och har aldrig upplevt att man fått vara med. I S:t Mary-verksamheten får de vara med oavsett deras upplevda mående.

Projektet har jobbat aktivt med jämställdhet. Hur ser vi på mans- och kvinnoroller, mäns våld mot kvinnor, vems röst får bli hörd? Flera av deltagarna beskriver sina egna erfarenheter av ojämställdhet och att inte bli respekterad för sin sexuella läggning. Tillgängligheten har synliggjorts i form av hörselslingor, handikappanpassning av toalett, ramp till lokalerna. Fokus har varit att ha en tydlig struktur och förutsägbarhet för att kunna möta upp personer med autism och ångest. Det har varit

tydligt att deltagarna måste få olika förutsättningar för att alla ska kunna ges samma utgångsvillkor. I de neuropsykiatriska tillstånden, autism, ADHD, Touretts syndrom, följer många gånger en motorisk svårighet, framför allt det finmotoriska, vilket är en stor utmaning för deltagare med dessa tillstånd. Några deltagare har uttryckt att de har provat på arbetsuppgifter som de inte gjort förut eller ens haft en tanke på att göra. En manlig nyanländ deltagare hade motstånd till att plantera blommor, men gjorde ändå det till sist. Efteråt var han nöjd och uttryckte sin belåtenhet med vad han hade åstadkommit då han planterat blommor vid gravarna. "Det här gör jag om" sa han efteråt.

I slutet av 2018 fick delprojektledaren i Haparanda ett annat arbete och det blev svårt att rekrytera en ny delprojektledare. Haparanda församling beslutade att under resterande tid av projektet inte ta emot fler deltagare.

Under dessa tre år som projektet har funnits i Luleå stift har det påbörjats ett arbete med att starta ett nätverk. Drivande part är Västerås stift samt S:t Mary-verksamheter i församlingar som finns i Västerås stift, Luleå stift och Stockholms stift.

Under tiden som deltagaren har varit i projektet byggs hen sakta men säkert upp. Om samhällets övriga aktörer inte har möjlighet att fortsätta stödja individen efter 6 månader finns risk att hen hamnar på "ruta noll" igen med förlorad tillit som hen byggt upp. De församlingar som har varit med i projektet har tagit på sig ett stort ansvar som inte avbrutit efter projekttidens slut. Personen har en möjlighet att vara kvar i andra verksamheter i församlingen.

Projektidé och förväntade resultat

Projektets övergripande mål; Deltagande församlingar i Svenska kyrkan tar långsiktigt och kontinuerligt emot kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden för praktik och arbetsträning enligt säkerställd metod, i samverkan med offentliga aktörer.

Föreställd målgrupp; Kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden för praktik och arbetsträning.

Tilldelad målgrupp; De remitterade deltagarna har stått längst bort från arbetsmarknaden, dvs. de som inte har kunnat genomföra erbjuden praktik och arbetsträning, detta hade vi inte föreställt oss när projektet ansökan skrevs.

Många av deltagarna har haft funktionsnedsättningar i form av olika psykiatriska diagnoser, liten kunskap i det svenska språket och även fysiska funktionsvariationer. Flera av deltagarna har haft lång sjukrivningsperiod bakom sig, vilket medfört att de 6 månader som deltagarna varit i projektet har använts till att uppnå trygghetsskapande rutiner. Deltagare har med andra ord haft andra förutsättningar initialt än vad vi förutsatte vid projektansökan. I samtal med deltagarna och den utveckling som har skett för dem personligen kan vi utläsa att de flesta är ett steg närmare arbetsmarknaden idag.

Under projekttiden har vi även sett att de flesta deltagarna behöver mer tid än 6 månader för att hinna skapa rutiner och en känsla av trygg miljö. Detta då det ofta finns flera hinder pga. olika diagnoser, känsla av otrygghet, tillitsproblem. Projektet har tagit emot 46 kvinnor och 10 män.

Projektets resultat, mål och indikatorer

Ambitionen i projektet har varit att ta emot 58 deltagare varav 24 kvinnor och 16 män. Vi har under tre års tid tagit emot 56 deltagare. De män och kvinnor som kommit till projektet har gjort det på lika villkor. Vi ser att det är betydligt fler kvinnor än män som kommit till projektet. Verksamheten i S:t Mary kan synas vara mer kvinnligt med Café, syverkstad och ljusstöpning men det har även funnits bilrekontering och annan verksamhet som skulle kunna sägas vara mer manligt. Att det kommit fler kvinnor har påtalats för handläggare på Arbetsförmedling. Det kan vara så att det är fler kvinnor än män som befinner sig långt från arbetsmarknaden, att det kvinnliga underlaget är större. Under projekttiden har S:t Mary varit en helt kostnadsfri verksamhet för den remitterande parten. Forskning visar att kvinnor som är längst bort från arbetsmarknaden gynnas inte, de tilldelas praktikplatser som är avgiftsbefriade.

Delmål I

70 procent av deltagande män och kvinnor har kommit i arbete, studier, fortsatt praktik eller på annat verifierbart sätt kommit närmare arbetsmarknaden.

Att 50 deltagare av totalt 70, varav 30 kvinnor och 20 män, som står långt från arbetsmarknaden, har kommit i arbete, studier eller fortsatt praktik eller på annat verifierbart sätt kommit närmare arbetsmarknaden

I slutet av 2018 fick delprojektledaren i Haparanda ett annat arbete och det blev svårt att rekrytera en ny. Församling beslutade att under resterande år av projektet, att inte ta emot fler deltagare i projektet. En ändringsansökan på deltagarantalet skickades in till ESF. Vi beslöt att ta emot 58 deltagare och arbetade för att 40 deltagare skulle komma närmare arbetsmarknaden, 24 kvinnor och 16 män.

23 personer kommit närmare arbetsmarknaden med praktik, arbete eller studier. Den tilldelade målgruppen har varit personalkrävande och delvis svårhanterbar med bakomliggande diagnoser med långa och flera sjukskrivningsperioder, detta gör att resultatet ändå kan anses väl uppfyllt utifrån givna 6 månaders uppdragstid per person.

Statistik över var deltagande män och kvinnor tar vägen direkt efter tiden i projektet samt 6 månader efter avslutad tid i projektet (kräver medgivande)

De personer som remitteras till projekt är personer med olika diagnoser, som aldrig haft ett arbete eller varit arbetsmarknaden tillgänglig. Deltagarna som kommit till oss har haft någon form av psykisk ohälsa. Att få komma till en gemenskap, att få till rutiner i vardagen, har varit stora steg för dessa personer. Efter en tid i projektet upplever deltagarna att de börjar må bättre, vilket givetvis är en förutsättning för att kunna komma ut på arbetsmarknaden. Vi har kunnat se att efter 6 månader i skaparverkstaden, den trygga aktiviteten som skapats för deltagarna, blev flera kvar i andra verksamheter som normal bedrivs av församlingen. För en del av deltagarna har det tagit ca 1 – 1,5 år innan de var mogna för att gå vidare till en ny aktivitet.

Efter 6 månader där 56 deltagare avslutat sin tid i projektet kan förändring ses; 2 har gått vidare till utbildning, 4 till jobb, 17 till praktik, 2 till pension, 1 finns inom kommunens verksamhet, 10 är i olika åtgärder inom försäkringskassan (sjukpenning, aktivitetsersättning, varaktig sjukersättning) och flera av de 20 återstående finns kvar i församlingens ordinarie verksamhet.

Att 40 deltagare, varav 24 kvinnor och 16 män upplever en positiv utveckling vad gäller bland annat hälsa, existentiell hälsa, känsla av sammanhang och mening (KASAM) och andra indikatorer som tas fram i samverkan med extern resurs.

I början av projektet hade vi en ambition att låta deltagarna fylla i blanketter med självskattning utifrån skalor 1-10. För några av deltagare, som haft diagnosen autismspektrumstörning, blev detta för abstrakt. Några av deltagarna har inte behärskat det svenska språket. Vissa av deltagarna har fyllt i en självskattning men materialet är alldeles för litet för att kunna göra jämförelser. Vi behöll ändå detta som ett verktyg för delprojektledaren, för att kunna ha en viss observation över deltagarens upplevelse av positiv utveckling i verksamheten. Hos de deltagare där självskattning med blankett inte kunnat

användas, övergick vi till att ha utvärderande samtal. Några av deltagarna skrev i dagböcker om sitt mående.

Det som blivit tydligt är att flera av deltagarna behöver ett skyddat arbete då ett arbete på den öppna arbetsmarknaden är inte möjligt, tempot och kraven är för höga. Alla deltagare upplever sig nöjda med placeringen i S:t Mary-verksamheten. De uppskattar gemenskapen och att ha en sysselsättning. Någon uttrycker; "Här kan jag vara även när jag mår dåligt, det är jätteviktigt".

Sammanfattningsvis kan sägas att det som är viktigt är inte i första hand att börja må bra utan att få ett sammanhang, att tillhöra en trygg grupp. Flera deltagare beskriver hur de blivit mobbad under skoltiden och har aldrig upplevt att man fått vara med. I S:t Mary-verksamheten får de vara med oavsett deras upplevda mående.

Deltagarna har erhållit kunskaper i kosthållning, hälsa och hur man förhåller sig till medmänniskor och samhälle och genom aktiva samtal om dagens nyheter har deltagarna fått kunskap om det sammanhang som de befinner sig i. Frågor om hur kan detta påverka mig, omgivningen, samhället i stort och ibland hela världen har följt med denna kunskap. Vi har jobbat mycket med frågor runt demokrati. Vem får rösta? Vad står de olika partierna för både på kommunal, nationell och EU nivå? Detta medförde att flera röstade för första gången.

Att 70 procent av deltagarna uppger att de lärt sig mer om jämställdhet, likabehandling och tillgänglighet.

70 % av deltagarna har lärt sig mer om jämställdhet, likabehandling och tillgänglighet. Projektet har jobbat aktivt med jämställdhet. Hur ser vi på mans- och kvinnoroller, mäns våld mot kvinnor, vems röst får bli hörd? Flera av deltagarna beskriver sina egna erfarenheter av ojämställdhet och att inte bli respekterad för sin sexuella läggning. Tillgängligheten har synliggjorts i form Tillgängligheten har vi jobbat aktivt med i form av hörselslingor, handikappanpassning av toalett, ramp till lokalerna. Fokus har varit att ha en tydlig struktur och förutsägbarhet för att kunna möta upp personer med autism och ångest. Det har varit tydligt att deltagarna måste få olika förutsättningar för att alla ska kunna ges samma utgångsvillkor. Några deltagare har behövt mycket handledning, tillgång till bilder att titta på och/eller verbala instruktioner för att kunna lära sig saker. För andra har det varit lätt att ta emot instruktioner, att tillverka olika saker, men där har det sociala samspelet utmanat. Några har kämpat med sin ork, att göra lagom mycket efter sin egen dagsform och förmåga och inte utifrån hur mycket andra i gruppen orkat med.

Att 80 % av deltagarna prövat på andra sysslor än dem de normalt skulle välja

De flesta deltagare har varit hemma i sysslöshet under en lång tid innan de kom till S:t Mary. Att komma till en plats, göra en aktivitet samt möta andra människor i grupp är långt mer än någon av dem skulle aktivt välja.

Det vi traditionellt ansett vara kvinnligt, att sy och sticka, uppfattas inte så av den yngre generationen då alla har provat på detta i skolan, men sällan har någon relation till dessa hantverk i sin närhet. Att befinna sig i ett kök idag ses varken som en kvinnlig eller manligt uppgift, då vi ha kända kockar och konditorer av båda kön.

I de neuropsykiatriska tillstånden (autism, ADHD, Touretts syndrom) följer många gånger en motorisksvårighet, framför allt med det finmotoriska, vilket blivit en stor utmaning för deltagare med dessa tillstånd. Några deltagare har ändå uttryckt sig att de har provat på arbetsuppgifter som de inte

gjort förut eller ens haft tanke att göra. En manlig nyanländ deltagare hade motstånd till att plantera blommor, men gjorde ändå det till sist. Efteråt var han nöjd och uttryckte sin belåtenhet med vad han hade åstadkommit då han planterat blommor vid gravarna. "Det här gör jag om" sa han efteråt.

80 % av deltagarna har provat på annat än de normalt skulle välja.

Delmål II

MARY-metoden används och har fått god spridning inom och utom projektet.

Alla delprojektledare och handledare har gått utbildningen MARY som är framtagen av Västerås stift och Empowercenter. Utbildningstillfällena har varit öppna för andra än våra egna S:t Mary verksamheter. Det har kommit personer till utbildningen från Stockholm, Köping och från andra städer inom Luleå stift, för att starta upp S:t Mary verksamheter.

Att det finns ett organiserat samarbete mellan församlingar som arbetar enligt MARY-metoden

Varje månad har delprojektledarna och projektkoordinator haft 1-2 möten. Det har varit lätt att ringa varandra för att få tips och idéer om hur vi förhåller oss till projektet och deltagarna. Hösten 2018 slutade delprojektledaren i Sävar-Holmön och en ny delprojektledare rekryterades av församlingen. Detta gjorde att vi fick göra ett omtag, stanna upp en stund innan delprojektledaren hade satt sig in i projektet, lärt känna organisationen och gått MARY-utbildningen. Projektkoordinatör och delprojektledarna har även haft kontakt med de andra S:t Mary verksamheterna som finns i Stockholm och Lindesberg.

Att 10 församlingar deltagit i studiebesök i den verksamhet som delprojekten driver

Vi har haft studiebesök från församlingar och från andra organisationer.

Två besök av diakoner, Luleå Domkyrkoförsamling

Två besök från Skellefteå pastorat

Ett besök från Hortlax församling

Ett besök från vaktmästarna i Luleå stift

Ett besök från församlingar i Uleåborg stift, Finland

Ett besök av Kyrkostyrelsen, Finland

Ett besök från finska tidningarna Rauhan tervehdys och Kotimaa

Ett besök av Finska rundradion

Ett besök från Strömbäcks folkhögskola, Umeå

Ett besök GF Chansen, matchningsföretag i Umeå

Ett besök från Socialtjänsten, Umeå

Ett besök av privatpersoner som har barn med olika diagnoser, Umeå och Sävar.

Att 2 församlingar utöver de som deltar i projektet inlett en process för att starta verksamhet i enlighet med MARY-metoden.

Holmsunds församling har under två års tid haft ett diakonalt projekt där projektledaren har gått MARY-utbildningen och handlett arbetssökande i Caféet Hållplatsen.

Bureå församling, har kyrkoherden gått MARY-utbildningen. Församlingen har tankar på att starta en S:t Mary. Arbetslaget från Bureå deltog i spridningskonferensen för att få än mer information inför en eventuell uppstart.

Att spridning skett till 150 deltagare från församlingar, stift, arbetsförmedling och andra aktörer i spridningskonferens.

Ca 90 personer deltog i spridningskonferensen. Från Svenska kyrkans församlingar fanns representanter från Västerås stift, Bureå församling, Linde Bergslags församling, Piteå församling, Luleå stift, Skellefteå St Örjans församling, Sävar-Holmöns församling, By Folkärna pastorat i Avesta kommun, Umeå pastorat, Haparanda församling, Ekerö pastorat, Köpings pastorat, Norrfjärdens församling, Pajala församling och bodens församling. Övriga deltagare var från Svenska kyrkan Nationell nivå i Uppsala, Karlstad universitet, Linnéuniversitetet, som finns i Kalmar och Växjö, Karlstaduniversitet, Luleå tekniska universitet, Mittuniversitet som finns i Sundsvall och Östersund, Älvsby folkhögskola, Örebro Universitet, Svenska ESF rådet, EuropeanMinds AB och Basta, ett socialt företag i södra Sverige som erbjuder missbruksrehabilitering och arbetsträning. Vi skickade inbjudan till andra aktörer, så som lokala politiker, arbetsförmedlingen och kommundienstjänstemän för att ge dem en möjlighet att se vad som görs för långtidsarbetssökande i Svenska kyrkan Luleå stift, men ingen deltog därifrån.

En utvärdering skickade till alla som deltog i spridningskonferensen, 28 valde att svara. Av de som svarade säger en person att "Min tidigare inställning har stärkts på flera plan, praktiskt, teologiskt o medmänskligt" och 27 personer säger att det har fått mer kunskap om St Mary verksamheten och 19 personer säger att det kommer att utveckla verksamheten i sin egen hemförsamling.

Om tillgängligheten kommenterade några att:

"Ljudet var möjligtvis lite dåligt när man, som jag, satt i extra rummet. Ljudet stoppades upp av den lilla väggen och det fanns ingen högtalare i det lilla rummet." "Hyfsat bra. Jag skulle önska att det fanns skohorn att tillgå för besökare på stiftsgården. Ljudet längst bak i Nordlandersalen är inte så där jättebra. Men allt gick att uppfatta tack vare flitigt användande av mikrofon."

"Bra, har dålig hörsel, det funkade bra"

"Förfärligt dålig ventilation i lokalen!" "Tack för fin dag med många bra inslag och bra att deltagarna kom till tals."

Av de 28 som svarade på utvärderingen var 26 personer nöjda med kurslokal, mat och logi.

Samtliga deltagare som svarade på frågorna var nöjda eller mycket nöjda med upplägg, föreläsningar och egna samtal.

Mary-handboken har setts över och kompletterats för att säkerställa likabehandling, jämställdhet och icke-diskriminering i språk, metoder, instruktioner och checklistor.

Under dessa tre år som projektet har funnits i Luleå stift har ett nätverksarbete påbörjats där alla S:t Mary-verksamheter ute i landet deltar. Arbetet med handboken har därför inte varit första prioritet, däremot insamlande av erfarenhet och kompetens för att gå vidare och sprida det vi lärt oss till de övriga S:t Mary-verksamheterna.

En handbok som ska spänna över många varierande verksamheter behöver vara generell. Diskussioner i nätverket om vad som är essensen och vad som är lika i varje S:t Mary verksamhet är påbörjad. Checklistor och metoder är genomgångna i samverkan med Västerås stift, som ägare av Metodboken Mary, detta för att säkerställa att likabehandling, jämställdhet och icke-diskriminering finns med. Detta arbete har precis påbörjats och kommer att fortsätta.

De lokaler och verksamheter som erbjuds möter rimliga krav på fysisk tillgänglighet. De brister i tillgänglighet som eventuellt råder finns upptagna i en åtgärds- och handlingsplan.

Några av lokalerna har hörselslinga. Till alla lokaler finns det ramp för att kunna komma in på nederplan, handikapptolett. Verksamheten i Piteå befinner sig i en kulturminnesmärkt byggnad två våningar, utan tillgång till hiss och där finns en åtgärds- och handlingsplan för att åtgärda detta.

Ny personal i verksamheten ska genomgå MARY-utbildning. Ny personal i arbetslaget ska genomgå utbildning i jämställdhet, tillgänglighet och likabehandling. Allt för att behålla den utbildningsnivå som uppnåtts under planerings- och analysfasen gällande bemötande och horisontella principer.

Alla handledare och delprojektledare har gått MARY-utbildningen. Utbildning har hållits för personalen i S:t Mary i de horisontella principerna. Svenska kyrkans processutbildning Regnbågsnyckel har genomgått i Sävar-Holmöns församling. Regnbågsnyckelns avsikt är att ge trygghet för HBTQ-personer i församlingar. I församling som tilldelats HBTQ-märkningen Regnbågsnyckeln har medarbetare och förtroendevalda genomgått processmodellens alla steg. Efter utbildningen har församlingen kompetens kring inkludering och HBTQ.

Verksamheterna i delprojekten ska erbjuda varierade sysslor inom olika verksamheter som kan tilltala och utmana både män och kvinnor.

Verksamheterna erbjuder varierande sysslor för deltagarna. Ljustillverkning, syateljé, rekondering av bilar, biltvätt, bakning, handarbete. Några av deltagarna har praktiserat hos kyrkogårdsvaktmästarna och några hos husmor i församlingsgårdens kök. En grupp har återskapat gamla järngrindar och staket som satts tillbaka på kyrkogården. Deltagarna har uppmuntrats att komma med egna idéer till utveckling av produkter.

Luleå stift erbjuder kompetens i de horisontella principerna för att under projekttiden och efter projekttiden säkra stöttning kring jämställdhet, likabehandling och icke diskriminering vid t ex utbildningar, utvärderingar och översyn av verksamheterna inom MARY/S:t Mary.

Personal från Luleå stift erbjuder utbildning i Regnbågsnyckeln, vilket är en inomkyrkligt HBTQ-utbildning som ges till församlingar. Luleå stift är en miljöcertifierad arbetsplats som strävar efter att kurser och utbildningar är jämställda, icke-diskriminerande och tillgängliga för deltagare.

Delmål III

Projektet har lett till en nära och långsiktigt syftande samverkan mellan Svenska kyrkan och arbetsförmedlingen i de kommuner och marknadsområde som ingår i projektet.

De tre deltagande församlingarna fortsätter efter projekttiden att ta emot deltagare som står utanför arbetsmarknaden i samma eller modifierade verksamheter som under projekttiden.

Då det inte gick att rekrytera en ny delprojektledare till Haparanda församling har de inte varit med i projektet. Dock har de fortsatt att ta emot människor i församlingen, men då med stöd av arbetsförmedlingens extra tjänster och utanför projektet. Det finns en fortsättning med S:t Mary-anda i Karungi som är under planering. Verksamheten innefattar lokalvård, mindre reparationer och restaurering samt en öppen träffpunkt för bybor och turister. I sommar invigs en ny pilgrimsled Tornedalen där Karungi är en av rastplatserna.

Sävar-Holmöns församling har beslutat att inte gå vidare med S:t Mary-verksamheten. Det finns besparingskrav i församlingen vilket gör att de har prioriterat bort S:t Mary. Det finns dock en vilja att fortsättningsvis ta emot människor som behöver praktikplats. Handledarna som är utbildade i MARY-metoden finns kvar i församlingsarbetet, men i nuläge är det en utmaning att få ekonomin att räcka till.

Piteå församling har ingått ett avtal med Framnäs folkhögskola som möjliggör extern ekonomi, för att kunna både fortsätta och utveckla S:t Mary-verksamheten. När projektet avslutades hade två nya handledare anställts via folkhögskolan, vilket innebär att det nu finns tre heltidsanställda (inklusive verksamhetsledare) samt en handledare på 50 %. Bedömningen är att framtiden för S:t Mary i Piteå är stabil.

Övriga församlingar i Luleå stiftet erbjuder efter projekttiden kontinuerligt totalt minst 8 platser för arbetspraktik, rehabilitering och arbetsträning i enlighet med metoden MARY.

Detta har vi inte lyckats med.

Flera församlingar i Luleå stift har genomgått MARY-utbildningen. Under projekttiden har noterats att verksamhet med arbetsintegrerat diakoni kan vara en utmaning i förhållande till övrig traditionell verksamhet. Internt funderas det på om detta verkligen är Svenska kyrkans uppgift. De församlingar som har varit involverade i projektet samt de som gått utbildningen ser vikten av ett strukturerat arbetssätt gällande arbetsrehabilitering för människor långt från arbetsmarknaden. Man anser även att det mycket väl går att förankra utifrån den grundläggande uppgiften diakoni. Dock är varje församling är autonom och bestämmer själva hur de vill arbeta med det diakonala området.

Vid projektets slut finns avtal som beskriver en fortsatt samverkan mellan deltagande församlingar och den lokala arbetsförmedlingen.

På grund av Arbetsförmedlingens totala omorganisation finns inga nya avtal skrivna, dock fortsätter myndigheten att skicka deltagare till verksamheten i Piteå. Trots avsaknad av avtal med Försäkringskassan har myndigheten skickat deltagare till S:t Mary verksamheten

Arbetsätt

Rutiner är centrala i S:t Mary verksamheten och full delaktighet från deltagaren. Varje deltagare som kommer har antingen kommit själv till verksamheten eller gått genom Arbetsförmedlingen. Oavsett hur deltagaren fått veta om verksamheten har handläggare från Arbetsförmedlingen varit ett stöd från början. Det är handläggare från Arbetsförmedlingen som ringer om plats till deltagare. Därefter gör deltagare och handläggare från Arbetsförmedlingen ett studiebesök där de träffar verksamhetsledaren, ser lokalerna och vilken typ verksamhet som finns att tillgå. Studiebesöket sker så fort alla tre parterna har en möjlighet, oftast inom en vecka. Den eventuella deltagaren får fundera några dagar hemma och om deltagaren tackar ja, sker starten inom en vecka.

Första dagen får deltagaren skriva under samtyckesblankett, hen får GDPR-information samt ett samtal med verksamhetsledaren utifrån speciella behov (ljudkänslighet, diagnoser m.m.) Därefter görs ett individuellt schema tillsammans med deltagaren.

Under 6 månader har vi tre uppföljningssamtal tillsammans med handläggare från Arbetsförmedlingen. Första uppföljning sker efter en månad. Där bestäms om deltagaren vill fortsätta och vilka mål deltagaren vill ha med platsen.

Andra samtalet sker efter tre månader. Hur ser de individuella målen ut, måste något förändras? Under detta möte påbörjas samtal om vad deltagaren har för avsikt att göra efter tiden på S:t Mary.

Det tredje och sista samtalet har vi då deltagaren varit på S:t Mary i 5 månader. Tillsammans planeras för deltagarens nästa steg och en utvärdering görs av tiden på S:t Mary.

Utöver dessa samtal med Arbetsförmedlingens handläggare har verksamhetsledaren kontinuerliga samtal med deltagaren.

All personal som finns direkt i koppling till deltagarna har gått utbildning i MARY-metoden. En bemötande-utbildning, baserad på teorierna KASAM, Maslows behovstrappa, Transaktionsanalys, Situations-anpassat ledarskap samt olika gruppteorier.

Delprojektledarna/Verksamhetsledarna har även andra utbildningar med sig.

Haparandas delprojektledare är präst med god kunskap i enskild självvård och övrig samtalsteknik. Hon är yogainstruktör samt utbildad i Write Your self-metoden som är en metod hur deltagarna vägleds i trauma-anpassat skrivande.

Delprojektledaren i Sävar-Holmön är produktioningenjör, yogainstruktör och har kurser i hur man förebygger självmord och självmordsförsök. Hon har tillsammans med deltagarna utvecklat ljusproduktionen till ett färdigt Regnbågsljus-koncept som är mycket populärt.

Delprojektledaren i Piteå är sjuksköterska/distriktssköterska och samtalsterapeut med vidareutbildning i mentaliseringsbaserad terapi, en grupp- och individuell terapiform för emotionellt instabila personer. Hon har även en utbildning i processledning. Det har varit värdefullt då alla deltagare i Piteå har haft psykisk ohälsa. Kunskapen om hur det är möjligt att jobba i grupp trots olika personligheter och olika svårigheter har varit värdefull för att kunna bygga en stabil verksamhet där deltagarna kan känna sig trygga.

Under projekttiden har alla delprojektledare också fått grupphandledning i sin ledarroll och i grupprocess. De har också fått en genomgång av GDPR, arkivering och horisontella principer. Med

dessa utbildningar och tidigare erfarenheter har delprojektledarna skapat förutsättningarna för att individanpassa varje deltagares dagar i projektet samt föra konstruktiva diskussioner, handleda och samverka med olika nödvändiga aktörer.

Vi har valt att arbeta med;

En övergripande struktur för dagen som gäller för alla och därefter skapat ett enskilt schema för var och en – ett schema som innehåller trappstegsmetoder att implementera nya arbetsuppgifter och utmaningar.

Produktionsteknik, med olika arbetsuppgifter som kräver aktivt deltagande och analytiskt tänkande. Detta skapar arbetsgemenskap, ansvarskänsla och en önskan om samverkan. Det ger tillit och förståelse för sammanhanget men leder också till insikt och empati för varandra. Detta uppmuntrar deltagarna att ta egna initiativ för att utveckla produkter där de fått ge uttryck för sina egna gåvor, erfarenhet och kunskaper.

Hälsoblocket, som under projektets gång utökats, har uppenbara förbättringar på såväl individ som grupp. Samarbetsövningar, promenader, yoga, mindfulness, meditation, hälsorelaterad kosthållning, hur hantera olika problem, samtal om triggerpunkter – självinsikt – leder in på diskussion om olika förhållningssätt.

Enskilda samtal, där förhållningssätt, ömsesidig insikt, vägledning samt förtydligande i den egna utvecklingen medvetandegjorts.

Skribarverkstad, som en strukturerat uttrycksform för självinsikt, fantasi, resonemang och skaparlust.

Syateljé och konst, som uttrycksformer av olika tekniker, deltagarnas utvecklande av produkter.

Deltagarna säger att det viktiga är att:

"man får dricka så mycket kaffe man vill"

"vi hinner prata med varandra"

"vi pratar om världen"

"när alla berättar om hur dom har det, förstår jag att det inte bara är jag som har det svårt"

"här har jag aldrig blivit dömd faktiskt inte ens bedömd"

"jag får öva på språket",

"jag känner mig trygg här"

"jag får vara mig själv"

Allt detta kan sammanfatta en god gemenskap, vi har lyckats skapa en god gemenskap där deltagarna känner sig accepterade.

Vi bemöter alla deltagare individuell och arbetar efter deras egna behov och resurser.

Arbetsuppgifterna har varit flexibla och anpassade efter hur deltagaren mår.

Deltagaren har blivit bemött som en helhet, ett jag.

Verksamheterna har varit öppna, ett tryggt sammanhang där deltagarna kunnat och velat dela av sin livsberättelse.

Deltagaren har blivit respekterad och bemött på andra områden än bara förmågor som är direkt relaterade till jobb och uppgifter.

Vi har arbetat med kulturförståelse och språkinläring, där allas olika kulturer och bakgrunder har blivit respekterade och alla har försökt förstå den andre.

Vi har försökt bygga en relation med varje deltagare på deras villkor.

Som en deltagare sa "Det här är individanpassat – på riktigt"

Material i projektet som tagits fram är:

Två foldrar - Kort information på svenska om hur det är att vara deltagare på S:t Mary, är även översatt till tigrinja, arabiska, engelska, och dari. Deltagarna som då fanns i verksamheten var med och tog fram texten till denna folder.

Det finns även en mer utförlig folder som om vad S:t Mary innebär, riktad till församlingar, med kontaktinformation.

En kortfilm - filmen visar verksamhet, deltagare, kyrkoherde och handledare. Här beskrivs vad S:t Mary är och vad det betyder för deltagarna.

Utvecklad produktion - Regnbågsljus, som stöps av gamla ljusstumpar i sju av regnbågens färger. Ett studiebesök på Lowima, en ljusfabrik i Skellefteå, resulterade i en utveckling av den egna ljusproduktionen.

Tygväska - som vi broderar S:t Mary logon på. Tygaskan och regnbågsljus gavs i gåva till alla de som kom till spridningskonferensen.

Kommunikation, spridning och påverkansarbete

Finska rundradion har varit på besök för ett reportage till tv-nyheter i Finland. Två tidningar från Finland har varit och gjort reportage om verksamheten i Haparanda församling. Tidningen Rauhan tervehdys som täcker Uleåborg med omnejd samt i Finland den riksomfattande kyrkliga tidning Kotimaa.

Besök av församlingarna i Uleåborgs samt kyrkostyrelsen i Finland med stift: Uleåborgs stift, Tammerfors stift, Lappo stift, Borgå stift, Åbo stift, Kuopio stift samt Härnösand stift och Norwich stift, England.

Projektkoordinator och en delprojektledare blev inbjuden till Jerevan av organisationen Eurodiaconia, Armenien. Vi beskrev projektet för de deltagare som fanns där - från Italien, Spanien, Rumänien, Polen och Ungern.

Eurodiaconia inbjöd oss till Finland för att göra studiebesök på Vamos – ett ESF projekt i Finland. Besök gjordes även på diakoniinstitutet i Finland för att ta lärdom från deras projekt, the Nice Work Project, riktad till utlandsfödda kvinnor som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Eurodiaconia har gjort ett policydokument "Access to Employment for Migrants and Refugees" där ett av exemplen är S:t Mary-projektet i Luleå stift.

Vi har genomfört flera informationsträffar om S:t Mary i Svenska kyrkans sammanhang; i Hortlax församling, sjukhuskyrkan i Piteå, Tallhedskyrkan (samarbetskyrka mellan EFS och Hortlax församling) Kyrkorådet i Piteå församling, Furubergskyrkan (samarbetskyrka mellan EFS och Piteåförsamling) EFS Piteå samt för vaktmästare som arbetar i Luleå stift.

Vi har även haft studiebesök av Rebeccalogen som är en del av ODD FELLOW

Uppföljning och utvärdering

I början av projektet hade vi ett stort stöd från den externa utvärderaren. De stöttade oss med projektlogiken och specifikt projektkoordinatören, att komma igång med tänket hur driva ett projekt. I mitten av projekttiden hade vi ett tvådagars möte med handledare och delprojektledare där vi gick igenom vad som har hänt i projektet och vad vi skulle fokusera på det kommande året. Under året har det varit sporadiska möten och externa utvärderaren har deltagit i styrgruppsmöten samt hållit i lärseminarier, två gånger per år. De var även moderator på spridningskonferensen. Externa utvärderaren har även varit i verksamheten för att tala om de horisontella principerna.

Delprojektledarna har genom samtal och dagböcker, där deltagarna själva skriver om sitt mående, kunnat följa deltagarnas utveckling i projektet. Delprojektledarna har även varit med deltagarna till olika myndigheter samt sjukvård och där kunnat följa upp det som händer med deltagaren. Som vi beskrivit tidigare (se fråga 3 delmål 2.2 b) har vi inte genomfört skrivna utvärderingar för alla deltagare.

Samtliga deltagare fyller i en självskattning då de börjar i verksamheten och den används under de uppföljningssamtal som vi har med remitterande handläggare och deltagare.

Användande av resultat

Sävar – Holmöns församling har inte lyckats med implementeringen av S:t Mary verksamheten. Det beror dels på ekonomiska prioriteringar som församlingen har behövt göra och att de inte har lyckats få till extern finansiering för verksamheten.

Piteå – Kommer att fortsätta med skaparverkstaden som innehåller en syateljé och ljusverkstad. Caféet fortsätter och har även fått utökade öppettider. Skaparverkstaden utvecklas hela tiden och kommer nu vara med i en gemensam satsning för hela Sveriges S:t Mary-verkstäder. Denna satsning innebär att vi utvecklar en gemensam kollektion som bygger på "remake".

Kommentarer och tips

Tre år är en lång tid för ett projekt, människor byts ut och omtag av projektet har blivit nödvändigt. Samhället snabba förändring, Arbetsförmedlingens stora omorganisation som ingen kunde förutspå, målgruppen som tilldelats verksamheten har en del aldrig varit aktuell på arbetsmarknaden. Deltagande församling som avslutade mitt i projektet utifrån nya omständigheter.

Administrationen för ett ESF-projekt är omfattande och tar mer tid än man kanske har räknat med från början.

Det viktiga är att samverka med andra parter i samhället, socialtjänsten, kommunen, arbetsförmedlingen och försäkringskassan, behöver fungera på ett bra sätt.

Vi har upplevt att de deltagare som kommit till verksamheten ofta behövt mycket lång tid på sig för att etablera en tillit till samhället. 6 månader är en alltför kort tid för deltagare som befinner sig så långt från arbetsmarknaden som dessa har gjort. Under tiden som deltagaren är i projektet byggs individen sakta men säkert upp. Om samhällets övriga aktörer inte har möjlighet att fortsätta stödja individen efter 6 månader finns risk att hen hamnar på "ruta noll" igen med förlorad tillit som hen byggt upp. De församlingar som har varit med i projektet har tagit på sig ett ansvar som inte avbrutit efter projekttidens slut. Personen har en möjlighet att vara kvar i andra verksamheter i församlingen. Luleå stift kommer att fortsätta med att ge församlingarna kunskap och information för att ha möjligheten att ta emot människor som befinner sig långt från arbetsmarknaden.